

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

N) Jordbruk och Boskapsskötsel.

SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1890.

(ÅRGÅNG 17.)

UTARBETADT I STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 17.

STOCKHOLM, 1890.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Bidrag till Sveriges officiella statistik. N, Jordbruk och boskapsskötsel. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1867-1912.

I denna serie utkom följande delserier:

1867-1912: Hushållningssällskapens berättelser för år ... / jämte sammandrag, utarb. af Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1865-1911 = 1-47 och
1874-1910: Sammandrag av Kungl. Maj:ts befallningshavandes årsväxtberättelser för åren ... / utarb. av Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1874-1910 = Årg. 1-37. – Utbruten ur Sammandraget i Hushållningssällskapens årsberättelser.

Föregångare:

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

I femårsberättelserna finns länsvisa statistiska uppgifter om jordbruk och boskapsskötsel.

Efterföljare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1913-1963.

Årsväxten / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1912-1963. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1962.

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. 2, Väderlek, lantmäteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t.o.m. år 1955. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1959.

S. 23: Tab. D 10. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal 1750-1900. Se Diagram Fig. 8.

S. 23-25: Tab. D. 11. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal länsvis 1750-1900.

S. 26: Tab. D 12. Brukningsenheter inom olika storleksgrupper 1885-1910. Se Diagram Fig 9.

S. 33: Tab. E 1. Nyodlingar i hektar 1871-1955.

S. 33: Tab. E 2. Areal av olika ägoslag 1800-1920.

S. 36-38: Tab. E 5. Åkerjordens användning: areal använd för spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 6.

S. 38-40: Tab. E 6. Åkerjordens användning: areal använd för andra växtslag än spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 13.

S. 41: Tab. E 7. Åkerjordens användning 1866-1955: relativ fördelning, %.

S. 44: Tab. E 12. Allmän skördesiffra 1786-1955.

S. 45: Tab. E 13. Utsäde i ton 1802-1820.

S. 45: Tab. E 14. Utsäde i ton 1818-1860.

S. 46: Tab. E 15. Utsäde i ton 1865-1955.

S. 46: Tab. E 16. Skörd i 1 000-tal ton 1802-1820. Se Diagram Fig. 15.

S. 47: Tab. E 17. Skörd i 1 000-tal ton 1818-1860. Se Diagram Fig. 16 och 17.

S. 47-49: Tab. E 18. Skörd av spannmål i 1 000-tal ton 1860-1955. Se Diagram Fig. 16.

S. 50-52: Tab. E 19. Skörd av potatis, rotfrukter, hö och halm i 1 000-tal ton 1866-1955. Se Diagram Fig. 17.

S. 59: Tab. E 27. Skörd i miljoner skördeenheter 1866-1955.

S. 59: Tab. E 28. Skörd i skördeenheter per ha 1866-1955.

S. 60: Tab. E 29. Skörd per ha av vissa växtslag i deciton 1866-1955.

S. 61: Tab. E 31. Husdjur 1805-1820: översikt. Se Diagram Fig. 18 och 19.

S. 61: Tab. E 32. Husdjur 1818-1860. Se Diagram Fig. 18.

S. 62: Tab. E 33. Husdjur 1861-1911. Se Diagram Fig. 18.

S. 63: Tab. E 34. Husdjur 1913-1955. Se Diagram Fig. 18.

S. 67: Tab. E 38. Hästar och kor länsvis 1850-1955: index (1870 = 100).

S. 70: Tab. E 41. Nötkreatursenheter 1871-1955.

S. 70: Tab. E 42. Den vegetabiliska och animaliska produktionen 1871-1955.

S. 71: Tab. E 43. Den animaliska produktionen i 1 000 ton 1871-1913. Se Diagram Fig. 21 och 22.

S. 73: Tab. E 47. Renar 1865-1955.

S. 77: Tab. E 55. Hushållningssällskapen 1882-1955: översikt.

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

N) Jordbruk och Boskapsskötsel.

SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1890.

(ÅRGÅNG 17.)

UTARBETADT I STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 17.

STOCKHOLM, 1890.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

INNEHÅLL.

	Sid.
Underdånig berättelse.....	3-13.
I. Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden år 1890.....	4.
Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1890 års skörd..	7.
II. Quantitativ beräkning af uppgifterna om 1890 års skörd.....	8.
Tab. A. Jemförelse mellan 1890 års och 1880-1889 årens grödor, bestämda efter skördade korntalet af olika växtslag.....	10.
Tab. B. Sädesslagens medelvigt i kilogram för 1 hektoliter, åren 1880-1889 samt år 1890.....	11.
Tabellbilaga.....	14-16.
Tab. 1. Sammandrag af kronolänsmännens rapporter om skörden år 1890.....	14.
Tab. 2. Beräknad skörd af säd och potatis år 1890.....	16.
Résumé.....	17.

TILL K O N U N G E N.

Till åtlydnad af de föreskrifter, som meddelats i Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 5 juni 1874, anhåller Statistiska Centralbyrån i underdånighet att härmed få afgifva sin redogörelse för innevarande års skörd. I likhet med hvad i föregående 16 årgångar af dessa berättelser egt rum, lemnas här först ett sammandrag af de allmänna omdömen om årsväxten, hvilka af de särskilda länsstyrelserna uttalats, samt Centralbyråns på denna

grundval utarbetade sammanfattning för riket i dess helhet, och derefter följa de beräkningar öfver skördemängd, spanmålens vikt m. m., hvilka kunnat af Centralbyrån utföras med ledning dels af hushållningssällskapens senaste uppgifter om utsädesbeloppen, dels ock af de från hvarje länsmansdistrikt afgifna rapporter om skördadt korntal och dylikt.

I.

Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden år 1890.

I vanlig länsordning meddelas ur dessa omdömen följande utdrag ¹⁾, nemligen:

för *Stockholms län* (ink. till Stat. Cb. d. 29 okt. 1890):

Då enligt de inkomna skörderapporterna de särskilda sädesslagen i medeltal lemnat en afkastning af cirka 7.4 gånger utsädet samt höskörden allmänt nog angifves såsom riklig, föranlätas Länsstyrelsen, ehuru den så afsevärda åringen af potatis är ovanligt ringa och till stor del af dålig beskaffenhet, likväl uttala det allmänna omdöme, att skörden kan betecknas såsom *fullt medelmåttig, om ej god*;

för *Uppsala län* (ink. d. 4 nov.):

Skörden i sin helhet bedömd, oaktadt missväxten på potatis, måste anses hafva utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Södermanlands län* (ink. d. 1 nov.):

att höstsädet, som i allmänhet blifvit väl inbergadt, lemnat afkastning öfver medelmåttan, af god beskaffenhet;

att vårsädesskörden likaledes utfallit öfver medelmåttan både till mängd och beskaffenhet förutom vårrågen, som endast obetydligt odlas och hvaraf erhållits medelmåttig afkomst;

att bönor och vicker lemnat medelmåttig skörd;

att potatisskörden närmar sig missväxt, och är till största delen angripen af röta;

att höfångsten och halmafkastningen varit rikliga;

äfvensom att med hänsigt till dessa förhållanden innevarande års skörd inom detta län kan betecknas såsom *mera än medelmåttig*;

för *Östergötlands län* (ink. d. 4 nov.):

att höstsädet af råg och hvete, som under förlidet års höst i väl beredd jord och under i öfrigt fördelaktiga förhållanden utsåddes, gifvit god skörd, hvilken, om ej hvetet på åtskilliga trakter af länet i någon mån skadats af rost, till och med skulle kunna kallas ymnig;

att korn, blandsäd, hafre och ärter, som under detta års synnerligen gynsamma växtförhållanden frodats, gifvit en både till myckenhet och, med afseende på de särdeles gynsamma bergningsförhållandena i september och oktober månader, till beskaffenheten god skörd;

hwaremot potatisen, deraf endast den på senare tiden införda sorten »magnum bonum» gifvit medelmåttig skörd, i öfrigt lemnat synnerligen ofördelaktigt resultat, och då densamma dertill på många ställen varit angripen af röta, gränsar skörden till missväxt;

att af foderväxter, synnerligen på vallarne, der två å tre gånger så mycket som under vanliga år erhållits, har skörden varit ymnig och äfven halmafkastningen varit god.

Totalomdömet om skörden torde därför, äfven om den klena skörden af vanlig potatis menligt inverkar derpå, ej kunna blifva annat, än att densamma varit *god*;

för *Jönköpings län* (ink. d. 23 okt.):

Afkastningen af höstrågen och hafren, hvilka utgöra länets hufvudsakliga säden, har, enligt kronolänsmännens uppgifter, i medeltal uppgått för höstrågen till något öfver sjetten kornet och för hafren till ett korntal af omkring 6.6, med en vikt för rågen af 72.6 och för hafren af 47.2 kilogram per hektoliter.

¹⁾ Här intagna utdrag ur länsstyrelsernas afgifna omdömen jemte de hufvudsakliga resultaten af beräkningarne äro, i den mån de sistnämnda hunnit verkställas, genom Post- och Inrikes Tidningar till allmänhetens kännedom redan meddelade.

Kornet liksom blandsäd, ärter och vicker, hvilka sistnämnda tre växtslag dock icke allmänt förekomma inom länet, hafva gifvit något klenare åring.

Deremot har höskörden från såväl odlade som naturliga vallar varit synnerligen god och kunnat välbergad inhöstas, hvarigenom, i förening med riklig halmafkastning, fodertillgången blifvit mer än tillräcklig för ortens behof.

Med afseende dock å den dåliga potatisskörden, hvilken i medeltal ej uppnått fjerde kornet och till större delen är angripen af röta, kan Kungl. Maj:ts Befallningshafvande såsom allmänt omdöme öfver årets skörd inom länet icke skatta densamma högre än *något öfver medelmåttan*;

för *Kronobergs län* (ink. d. 28 okt.):

att höstråg och hafre, hvilka utgöra länets hufvudsakliga säden, lemnat fullt medelmåttig afkastning;

att korn jemte öfriga sädesslag gifvit medelmåttig skörd;

att potatis i allmänhet lemnat en afkastning vida under medelmåttan och är på de flesta ställen angripen af röta;

att andra rotfrukter, som odlas i ringa omfattning, lemnat medelmåttig afkastning;

att höskörden likasom halmafkastningen blifvit god och väl inbergad; samt

att vid sådant förhållande Konungens Befallningshafvande såsom allmänt omdöme om innevarande års skörd inom länet anser densamma utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Kalmar län* (ink. d. 27 okt.):

att hvete och råg lemnat väl medelmåttig samt öfriga sädesslag äfvensom rotfrukter, med undantag af potatis, god afkastning;

att i några orter hafren och delvis äfven hvetet funnits något skadade af rost;

att potatisen allestädes vid dess upphemtande ur jorden, der densamma icke undantagsvis utgjorts af högtbelägen mager grusjord, varit i ovanligt hög grad angripen och somligstädes nästan fullständigt förderfvad af torröta, hvarföre denna jordfrukt i allmänhet icke lemnat ens half afkastning, i jämförelse med den i medelgoda år, och hvad deraf tillvaratagits ej är af hållbar beskaffenhet;

att med nu nämnda undantag grödan, som under gynsamma förhållanden inbergats, befunnits vara af mycket god beskaffenhet, om än, hvad särskildt hafren angår, icke i alla orter fullviktig;

samt att såväl höskörden, ej mindre från odlad jord än äfven från naturlig äng, som ock halmen är både riklig och till beskaffenheten god.

Med hänsyn till hvad här ofvan angående potatisskörden blifvit meddeladt, kan, oaktadt årets skörd i öfrigt motsvarar den i goda år, nu om skörden i dess helhet icke uttalas fördelaktigare omdöme, än att densamma utfallit *fullt medelmåttig*;

för *Gotlands län* (ink. d. 23 okt.):

Skörden bör anses hafva varit *medelmåttig*;

för *Blekinge län* (ink. d. 29 okt.):

Under sistlidet år blef höstsädet för detta års skörd nedlagdt under gynsamma förhållanden. Vinterns väderlek var för samma säde äfven gynsam. Vårutsädet blef nedlagdt under god och lämplig väderlek, nemligen lagom nederbörd och värme. Af allt detta var en följd, att såväl höst- och vårsäd samt rotfrukter som äfven gräset tidigt kommo i god växtkraft. Nästan hela sommaren intill slutet af augusti var dock kall och regnig, så att mognaden tillbakasattes, hvetet och hafren till en del angreps af rost, och skördens inbergande, hvad beträffade hö, råg och hvete, försvårades; men som under slutet af augusti och nästan hela september rådde ett synnerligen godt bergningsväder, kom skörden temligen välbergad i ladorna. Förutnämnda kalla och regniga väderlek under sommaren vållade dock, att potatisen blifvit nästan öfverallt inom länet svårt skadad af

röta, så att behovet af detta viktiga näringsämne till föda säkerligen icke kan af skörden fyllas och anskaffande af tjenligt utsäde för nästa år försäkras.

För höstsådden har väderleken under denna höst varit förmånlig.

På grund af angifna förhållanden och med fästadt afseende i öfrigt å länsmännens primäruppgifter, anser sig Kungl. Maj:ts Befallningshafvande böra rörande detta års skörd såsom sin åsigt uttala:

att hvete och råg lemnat afkastning öfver medelmåttan;

att korn, blandsäd och ärter jemväl gifvit en skörd öfver medelmåttan;

att hafreskörden blifvit medelmättig;

att bönor och vicker, der de odlats, lemnat medelmättig skörd;

att bohvete, som odlats endast i ett distrikt, der lemnat god skörd;

att potatisskörden varit dålig och derjemte i alla distrikten i allmänhet mycket skadad af röta;

att skörden af öfriga rotfrukter utfallit öfver medelmåttan;

att afkastningen af spånadsämnena varit jemväl öfver medelmåttan;

att skörden af hö och halm varit god; och

att sädestillgången blifvit fullt tillräcklig för länets behof och medgifver ej obetydlig del deraf till afsalu.

Såsom allmänt omdöme kan alltså, utan afseende derå att potatisskörden utfallit dålig och att denna rotfrukt ej synes tillräcklig för länets behof till föda och utsäde, af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande antagas, att innevarande års skörd inom länet utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Kristianstads län* (ink. d. 28 okt.):

Årets skörd har beträffande säd varit god och beträffande foder ymnig; men beträffande potatis dålig, jemväl med hänseende till beskaffenheten;

för *Malmöhus län* (ink. d. 25 okt.):

att skörden af vintersäden kan anses hafva lemnat medelmättig afkastning, hvaremot skörden af vårsäd varit ymnig; att potatisskörden varit under medelmåttan, men andra rotfrukter lemnat en afkastning, som kan betecknas vara öfver medelmåttan; att höskörden varit ymnig; att bergningsvädret varit gynnsamt; samt att fodertillgången är riklig;

för *Hallands län* (ink. d. 23 okt.):

Ehuru höstsådden 1889 mycket försenades i följd af samma års sena bergning, utvecklades dock säden väl under hösten och började, efter en jemn och mild vinter, att växa tidigt på våren. Rågen nådde god utveckling både med afseende å halm och kärna; den mognade tidigt och blef i allmänhet väl bergad. Hvetet angreps deremot på de flesta ställen af rost, som i hög grad skadade detsamma.

Vårsådden, som väl på en del ställen med högre belägen och torr jord kunde börja redan omkring den 15 april, blef deremot på de flesta orter, i synnerhet å sådana med fuktig jord, mycket försenad af regn och var i allmänhet icke fullbordad förr än i slutet af maj. Under gynsam väderlek utvecklades emellertid vårsäden ovanligt rikt och blef i allmänhet väl inbergad under det vackra väder, som rådde största delen af september. Mycket sent sådd hafre, särdeles å ställen med sank jord, blef dock ej mogen förr än i slutet af september eller början af oktober och, i följd af då inträffad regnig väderlek, sent samt delvis illa bergad.

Höafkastningen har — ehuru första årets vallar voro något tunna, på grund af förra årets torkperiod omedelbart efter frösådden — blifvit ganska rik och höets bergning har försiggått under gynnsamma förhållanden. Betet har under sommaren och hösten varit rikligt.

Potatisen har lemnat ringa afkastning, och visar sig derjemte angripen af röta.

Öfriga rotfrukter synas icke hafva lemnat full medelskörd.

På grund af sålunda angifna förhållanden och med hänsyn till länsmännens uppgifter, anser sig Konungens Befallningshafvande kunna uttala den åsigten rörande detta års skörd, att afkastningen uppgått för: råg till öfver medelskörd; hvete till betydligt under medelskörd;

vårsäd till betydligt öfver medelskörd; potatis till endast omkring hälften af en medelskörd; samt att höskörden blifvit ymnig.

Såsom allmänt omdöme torde kunna uttalas, att skörden inom länet 1890 utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Göteborgs och Bohus län* (ink. d. 5 nov.):

att afkastningen af hvete och af råg blifvit medelmättig;

att korn och blandsäd lemnat något öfver medelmättig skörd;

att hafre afkastat betydligt öfver medelmåttan;

att ärter, liksom bönor och vicker, hvilka båda sädesslag odlas blott i ringa omfattning, vicker i allmänhet endast till grönfoder, gifvit något under medelmättig skörd;

att potatisskörden, som på många ställen gränsat till missväxt, utfallit vida under medelmåttan;

att öfriga rotfrukter och lin, hvilka sädesslag endast i obetydlig grad utgöra föremål för odling, gifvit medelmättig åring;

att höskörden blifvit betydligt öfver medelmåttan;

samt att halmafkastningen är riklig;

och anser sig Konungens Befallningshafvande under nu angifna förhållanden kunna fälla det allmänna omdöme om innevarande års skörd i länet, att den utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Elfsborgs län* (ink. d. 10 nov.):

att skörden af hvete, som odlas obetydligt, blifvit medelmättig och inom tre härader angripits af rost;

att äfven råg lemnat medelmättig skörd;

att korn, blandsäd och hafre, hvilket sistnämnda är länets hufvudsäde, gifvit riklig, i allmänhet välbergad skörd af utmärkt beskaffenhet;

att potatisen lidit af den kalla och regniga väderleken, så att missväxt inträffat och skörden dessutom flerstädes angripits af torröta;

att afkastningen af öfriga rotfrukter, som odlas jemförelsevis ringa, varit nära medelmättig;

att höskörden å såväl odlad jord som naturliga ängar varit riklig, god och välbergad;

samt att halmafkastningen jemväl varit riklig och god samt i allmänhet blifvit väl bergad.

Med hänsyn å ena sidan till den rikliga hafregrödan och foder-skörden samt å den andra till missväxten å potatis, anser sig Konungens Befallningshafvande böra såsom allmänt omdöme om skörden uttala, att den utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Skaraborgs län* (ink. d. 24 okt.):

att såväl höst- som vårsäd lemnat god skörd, som i allmänhet blifvit inbergad under gynsam väderlek;

att potatisodlingen, sannolikt till följd af den regniga väderleken, nästan utan undantag lemnat en afkastning betydligt under medelmåttan med afseende å såväl mängd som beskaffenhet;

att öfriga rotfrukter gifvit mindre än medelmättig afkastning;

att höskörden, såväl den från odlad jord som från naturliga ängar, varit ymnig och i välbergadt skick inkommit i ladorna;

att halmstillgången, som ej allenast efter höst- utan jemväl efter vårsäden varit synnerligen riklig, bör lemna ett betydligt öfverskott utöfver det egna behovet;

och anser sig Länsstyrelsen, med anledning af hvad sålunda är vordet anfördt, kunna angående årsväxten uttala det allmänna omdöme, att jordbruket inom länet, med undantag af rotfruktsodlingen, gifvit god och hvad grässkörden beträffar ymnig afkastning;

för *Vernlands län* (ink. d. 30 okt.):

att skörden i sin helhet bedömd torde kunna anses vara af spanmål öfver medelmättig, af potatis under medelmättig och delvis skadad samt af foder, såväl hö som halm, öfver medelmättig;

för *Örebro län* (ink. d. 28 okt.):

att förlidet års höstsäden af hvete och råg, hvilka uppkommo jemnt och vackert och på våren frodades under tjenlig väderlek, vid

pingsttiden högst betydligt skadades och nedsattes i sin växtlighet af då inträffade svåra snöstormar, men sedermera i följd af det ymniga regnet under högsommaren åter repat sig så, att de anses hafva gifvit fullt medelmåttig skörd;

att kornet lemnat medelmåttig skörd;

att hafren gifvit god skörd af god beskaffenhet;

att skörden af ärter och vicker utfallit under medelmåttan;

att potatisen gifvit skörd långt under medelmåttan och är, der den icke växt på högländ och torr mark, af dålig beskaffenhet samt angripen af torröta;

att öfriga rotfrukter lemnat medelmåttig skörd; samt

att höskörden varit god; och är fodertillgången riklig.

I allmänhet bedömd torde årets skörd få anses hafva utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Vestmanlands län* (ink. d. 31 okt.):

Skörden af hvete och råg är af god beskaffenhet och har utfallit *öfver medelmåttan*.

Vårutsädet, hufvudsakligen bestående af hafre och korn, blef i följd af en under maj månad inträffad regnperiod mycket försenadt och i allmänhet icke afslutadt förr än i juni månad, men genom den rikliga nederbörden under sommaren har detsamma utvecklats särdeles gynnsamt, så att, ehuru det sent bragtes till mognad, skörden deraf angifves såsom rik och, hvad kärnan beträffar, utan anmärkning.

Potatisen har till följd af de för denna jordbruksprodukt under växttiden rådande ogynnsamma väderleksförhållanden synnerligen i länets sydligare delar lemnat ringa afkastning och är dessutom angripen af röta.

Hvad fodertillgången beträffar, så är densamma att anse såsom synnerligen god, enär icke blott höskörden från såväl odlad jord som naturliga ängar visat sig vara mycket ymnig och af god bergning, utan äfven halmafkastningen efter både höstsäd och vårsäd varit rik.

Konungens Befallningshafvande anser sig derföre kunna meddela det allmänna omdöme om årets skörd, att densamma utfallit *öfver medelmåttan*:

för *Kopparbergs län* (ink. d. 27 okt.):

att höstsädet, bestående hufvudsakligen af råg och i länets sydligare trakter till någon mindre del af hvete, lemnat fullt medelmåttig skörd af god beskaffenhet;

att vårsädet, hvaraf mest odlas hafre, men i Ofvan-Siljans och Vesterdals fögderier jemväl korn, lemnat, hvad angår hafren, skörd *öfver medelmåttan* och af god beskaffenhet och, hvad beträffar kornet, medelmåttig skörd, äfven den af god beskaffenhet;

att potatisskörden utfallit till kvantiteten under medelmåttan och till kvaliteten mycket ojemn, dock så att densamma uti flertalet socknar blifvit af god beskaffenhet, om också här och hvar äfven i dessa socknar något angripen af torröta; samt

att höskörden blifvit synnerligen riklig och kan anses vara icke obetydligt *öfver medelmåttan* under det halmafkastningen kan betraktas såsom fullt medelmåttig.

På grund häraf anser sig Konungens Befallningshafvande kunna afgifva det allmänna omdöme om innevarande års skörd, att densamma utfallit *öfver medelmåttan* och i allmänhet varit af utmärkt beskaffenhet;

för *Gefleborgs län* (ink. d. 23 okt.):

att höstsäden, i allmänhet väl bergad, synes till mängd och beskaffenhet motsvara skörden i goda år;

att jemväl vårsäden i det stora hela blifvit väl bergad samt är af god beskaffenhet och till fänget *öfver medelmåttan*;

att potatisen i de flesta orter lemnat en skörd under medelmåttan samt är angripen af röta;

att höskörden blifvit från odlad jord *öfver medelmåttan* och från naturliga ängar medelmåttig, samt är *öfverallt* väl bergad och af god beskaffenhet; samt

att halmafkastningen är riklig;

och uttalar Länsstyrelsen i följd häraf såsom allmänt omdöme om skörden, att densamma utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Vesternorrlands län* (ink. d. 8 nov.):

att höstsädet, som uteslutande utgöres af råg och blifvit väl bergadt, varit af god och fullviktig beskaffenhet samt synes till myckenheten motsvara skörden under goda år;

att korn, ortens hufvudsäde, synes hafva lemnat fullt medelmåttig skörd af god beskaffenhet;

att hafre, som i allmänhet bergas såsom grönfoder, likaledes lemnat medelmåttig skörd;

att potatisskörden väl icke kan anses hafva i kvantitativt afseende i allmänhet utfallit under medelmåttan, men till följd af sjukliga anlag är till kvaliteten dålig;

att höskörden å såväl odlad jord som naturliga ängar utfallit icke obetydligt *öfver medelmåttan* och blifvit väl bergad; samt

att halmafkastningen i allmänhet varit god.

Och anser sig Länsstyrelsen i följd häraf böra uttala det allmänna omdöme om skörden i dess helhet inom länet, att densamma utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Jemtlands län* (ink. d. 30 okt.):

Väderleken, ovanligt regnig och med låg temperatur nästan hela sommaren, har synnerligen befordrat all växtlighet på strå, men hållit tillbaka utvecklingen af kärna.

Sålunda har säden växt frodigt på halmen, men mångenstädes måst afbergas med omoget ax. Rågen, hvilket säde börjar mera allmänt odlas, men ännu icke vunnit det förtroende, det här i länet förtjenar, har lemnat en ojemn skörd i korn, men riklig halm. Korn, ortens hufvudsäde, har delvis gifvit godt resultat, men på många ställen, då tiden skred mot hösten och man fruktade frost, tagits för tidigt, så att kornen icke voro fullt matade och sädesskörden således blir lätt. Hafre, blandsäd och ärter hafva icke mognat, utan med högst få undantag bergats till foder och som sådant gifvit en utomordentligt rik skörd. Här har delvis varit hvad folket kallar ett grönår, d. v. s. ett år då säden måste skäras ofullständigt mogen för att skydda den för frosten. Befolkningen är dock icke rätt missnöjd med ett sådant resultat, ty den skörd, som den halfmogna starka sädesgrödan lemnar, är ett ypperligt och mjölkgifvande fourage och kommer således kreatursskötseln, hufvudnäringen, till godo. En icke obetydlig kvantitet användbar säd är emellertid inbergad.

Gräset, som, emot all vana i dessa trakter, under flere år gifvit en klen afkomst, har i år gifvit en ymnig skörd. På sankna myrar har det myckna regnandet icke varit till årsväxtens fromma, men dermed är föga skada liden, ty myrhöet är i sig sjelft af så föga värde, att det på många ställen kan bli fråga, om det lönar mödan berga. På naturliga ängar och hårdvall har skörden *öfverallt* blifvit riklig och i allmänhet väl bergad. Befolkningen besitter i närvarande stund en fodertillgång, hvartill säkerligen i detta län aldrig funnits motsvarighet.

Potatis har, hvad skördens storlek vidkommer, utfallit något under medelmåttan. Hvad beskaffenheten beträffar, så är den ännu utan anmärkning, men fara torde vara för, att den icke är egnad att hålla sig väl vid förvaring.

Totalomdöme: sädesskörden medelmåttig, höskörden ymnig, halmafkastning riklig, potatis knappt medelmåttig;

för *Vesterbottens län* (ink. d. 6 nov.):

att såväl i Lappmarken som å nedre landet höskörden varit fullt medelmåttig och på många ställen mer än tillräcklig för ortens behof, att sädesskörden likaledes kan sägas varit fullt medelmåttig och i allmänhet motsvarande den jordbrukande befolkningens behof, hvar emot potatisskörden varit af medelmåttig beskaffenhet, dock på åtskilliga ställen angripen af torröta;

för *Norrbottens län* (ink. d. 31 okt.):

Kornet, ortens hufvudsäde, har, liksom den i allmänhet endast i kustlandet odlade rågen, *öfver* hufvud lemnat god skörd.

Af hafre, hvilken alltmäta börjar brukas såsom sädesslag, ehuru densamma dock ännu öfvervägande odlas såsom grönfoder, har skörden, så af ena som af andra slaget, likaledes utfallit god.

Potatisen har med undantag af uti Lappmarken, der den gifvit medelmåttig skörd, ehuru den derstädes dock icke odlas i den omfattning, att något kan derifrån vara att aflåta, lemnat en afkastning, som, då densamma nästan öfverallt varit angripen af röta, torde böra betecknas såsom till kvantiteten medelmåttig och till kvaliteten betydligt under medelmåttan, detta dock under förutsättning att smittan icke tager öfverhand i källarena; sker deremot detta, något som dock ännu ej kan afgöras, måste potatisskörden anses hafva utfallit nära missväxt.

Öfriga rotfrukter, hvaraf obetydligt odlas, hafva lemnat medelmåttig skörd.

Höskörden från odlade egor synnerligen god och af naturliga ångar medelmåttig samt skadad genom ihållande nederbörd och öfversvämningar under juli och augusti månader.

Med hänsyn till den synnerligen goda sädesskörden samt höskörden anser sig Konungens Befallningshafvande, trots potatisskördens kläna utfall, böra beteckna årets skörd inom länet såsom öfver hufvud god.

Sammanfattas ofvan meddelade omdömen, så vidt de gälla skörden i sin helhet inom hvarje län, erhålles följande

Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1890 års skörd.

Stockholms län.....	Nära god ¹⁾ .
Uppsala län.....	Öfver medelmåttan.
Södermanlands län.....	Mera än medelmåttig.
Östergötlands län.....	God.
Jönköpings län.....	Något öfver medelmåttan.
Kronobergs län.....	Öfver medelmåttan.
Kalmar län.....	Fullt medelmåttig.
Gotlands län.....	Medelmåttig.
Blekinge län.....	Öfver medelmåttan.
Kristianstads län.....	Nära god ¹⁾ .
Malmöhus län.....	Mycket god ¹⁾ .
Hallands län.....	Öfver medelmåttan.
Göteborgs och Bohus län.....	Öfver medelmåttan.
Elfsborgs län.....	Öfver medelmåttan.
Skaraborgs län.....	Mycket god ¹⁾ .
Vermlands län.....	Betydligt öfver medelmåttan ¹⁾ .
Örebro län.....	Öfver medelmåttan.
Vestmanlands län.....	Öfver medelmåttan.
Kopparbergs län.....	Nära god ¹⁾ .
Gefleborgs län.....	Öfver medelmåttan.
Vesternorrlands län.....	Öfver medelmåttan.
Jemtlands län.....	God ¹⁾ .
Vesterbottens län.....	God ²⁾ .
Norrbottnens län.....	God.

Hela riket Nära god.

När genom förutnämnda nådiga bref den 5 juni 1874 Statistiska Centralbyrån fick i uppdrag att årligen sammanfatta de af länsstyrelserna afgifna allmänna omdömena om årsväxten, blef det nödigt att uppställa några bestämda regler för denna sammanfattning, på det att denna ej måtte sjunka ned till en

löslig subjektiv uppfattning, hvilken dessutom lätt kunde komma att betydligt vexla under årens lopp.

Den första bland dessa regler blef då att klassificera sjelfva länen, enär ett och samma omdöme om skörden för tvenne län, så olika som t. ex. Malmöhus och Norrbottens, ehuru fullt berättigadt för hvardera länet i och för sig, dock innebär en utomordentligt stor skillnad i betydelsen för hela riket. En sådan klassifikation erhöles då genom att undersöka, med huru stor andel, i procent uttryckt, hvarje särskildt län bidrog till utsädesmängden i hela riket. Mot den värdeskala för länen, som härigenom erhöles och som ända hittills begagnats för sammanfattningen af de särskilda länsomdömena om årsväxten till ett totalomdöme för riket, kunna dock tvenne betydande anmärkningar göras, nemligen dels att utsädet, och icke skördemängden, fått vara bestämmande för omdömet, dels ock att dervid endast sädesslagen, men icke rotfrukter samt hö och halm, kommit i betraktande.

Då befogenheten af dessa anmärkningar icke torde kunna jäfvas, har en ny värdeskala för de särskilda länen, grundad på deras andel i hela skördemängden, såväl af spanmål som af rotfrukter och foder, i stället för den äldre af år 1874, blifvit utarbetad ¹⁾, och har denna blifvit använd vid den här gjorda sammanfattningen af länsomdömena om 1890 års skörd till ett omdöme för hela riket.

I den nu begagnade 1890 års rangskala, hvilken äfven i följande årsväxtberättelser antagligen kommer att användas, ingå de särskilda länen med följande tal, hvarmed sammanställas motsvarande länstal enligt den förut vid beräkningarna af rikets årsväxt gällande värdeskalan af år 1874:

	1890 års skala.	1874 års skala.
Stockholms län.....	4	4
Uppsala län.....	4	3
Södermanlands län.....	4	3
Östergötlands län.....	7	7
Jönköpings län.....	4	6
Kronobergs län.....	4	3
Kalmar län.....	5	5
Gotlands län.....	2	2
Blekinge län.....	2	3
Kristianstads län.....	6	8
Malmöhus län.....	11	10
Hallands län.....	4	4
Göteborgs och Bohus län.....	3	4
Elfsborgs län.....	6	7
Skaraborgs län.....	7	9
Vermlands län.....	5	5
Örebro län.....	4	4
Vestmanlands län.....	4	3
Kopparbergs län.....	3	3
Gefleborgs län.....	3	2
Vesternorrlands län.....	2	2
Jemtlands län.....	2	1
Vesterbottens län.....	2	1
Norrbottnens län.....	2	1
	100	100

¹⁾ Jemför ordalydelsen i ofvan anförda utdrag ur länsredogörelsen.

²⁾ Enligt Länsstyrelsens omdöme, sammanställt med de af kronofogdarna och länsmännen inom länet afgifna skörderapporter.

¹⁾ De till grund härför liggande beräkningar finnas angifna i en uppsats i Statistisk tidskrift för innevarande år: Om uppskattningen af årsväxten.

I den nya rangskalan hafva 9 län sålunda fått behålla samma plats, som de intogo enligt den äldre, från år 1874; 12 län hafva blifvit flyttade ett steg högre eller lägre, samt 3 län, Jönköpings, Kristianstads och Skaraborgs, flyttade tvenne steg. De fem norrländska länen hafva tillsammans flyttats 4 steg uppåt, eller från 7 till 11; och ändock gälla, äfven enligt den nya skalan, dessa län icke mer än Malmöhus län ensamt, eller med andra ord skörden i detta enda län uppväger skörden i hela Norrland.

Sammanföras nu enligt den nya skalan de län, hvilkas skördeutfall år 1890 varit detsamma eller i det närmaste detsamma, visar sig, att årets skörd kan sålunda betecknas:

mycket god.....	i	2 län med 18 % af medelskörden i riket
god	» 4 » »	13 » » » »
nära god eller betydligt öfver medelmåttan...	» 4 » »	18 » » » »
öfver medelmåttan eller mera än medelmåttig	» 11 » »	40 » » » »
fullt medelmåttig eller något öfver medelmåttan.....	» 2 » »	9 » » » »
medelmåttig	» 1 » »	2 » » » »

Intet enda län har sålunda erhållit en skörd, som varit lägre än medelmåttig, och endast ett län, och detta ett bland de minst betydande, har stannat vid medelmåttig skörd. I alla öfriga län har årsväxten varit bättre och i 6 län, deraf 3 bland de allra förnämsta, god eller mycket god. Detta, att årsväxten i de härvidlag mest betydande länen varit så utmärkt, gör äfven, att ehuru endast 6 län erhållit bättre omdöme om årets skörd än nära god, 14 deremot sämre, blir totalomdömet för riket likväl nära god.

För erhållandet af det nyss angifna omdömet om rikets skörd hafva vid beräkningen de allmänna omdömen, som af de särskilda länsstyrelserna användts om årsskörden inom länet, blifvit omsatta till de relativa talvärden, som finnas angifna i 1874 års berättelse. Enligt denna hafva nemligen gifvits och gifvas fortfarande åt dessa allmänna omdömen följande talvärden:

Ymnig skörd	10.
Riklig skörd (mycket god skörd)	9.
God skörd	8.
Nära god skörd	7.5.
Öfver medelmåttig skörd (eller mera än medelmåttig skörd)	7.
Fullt medelmåttig skörd	6.5.
Medelmåttig skörd	6.
Nära medelmåttig skörd (eller något under medelmåttig skörd)	5.5.
Under medelmåttig skörd (eller mindre än medelskörd)	5.
Betydligt under medelmåttig skörd	4.5.
Knapp eller ringa skörd (eller $\frac{1}{3}$ under medelmåttan)	4.
Nästan missväxt (eller half skörd)	3.
Missväxt	0—2.

Användas dessa talvärden vid beräkningen af 1890 års skörd, erhålles såsom riksmedeltal 7.5, ett tal som är sifferuttrycket för nära god skörd. Äfven om 1874 års rangskala för länen fortfarande fått gälla, skulle totalomdömet om skörden ändock blifvit detsamma och likaså sjelfva sifferuttrycket (nogare uttryckt dock 7.505, i st. f. nu 7.515).

Då jemförelser med tidigare år i hög grad tjena att belysa årets skördeutfall och klargöra uppfattningen deraf, meddelas här nedan äfven de allmänna omdömen, som de tio senaste årens skördar hafva erhållit, hvarvid kan anmärkas, att om den nu använda rangskalan för länen vid afgifvandet af dessa omdömen skulle hafva användts, hufvudresultatet icke skulle för något enda år hafva i det stora hela förändrats (enär differensen å relativa värdet, der sådan inträffar, icke uppgår till mera än 0.1).

Skördeår.	Relativt värde.	Motsvarande allmänt omdöme.
1890	7.5	Nära god.
1889	5.4	Nära medelmåttig.
1888	6.1	Medelmåttig.
1887	6.4	Fullt medelmåttig.
1886	6.2	Något öfver medelmåttan.
1885	5.8	Nästan medelmåttig.
1884	7.3	Nära god.
1883	5.9	Nästan medelmåttig.
1882	7.4	Nära god.
1881	5.0	Under medelmåttan.
1880	6.8	Öfver medelmåttan.

Af de tio åren 1880—1889 har sålunda intet erhållit bättre omdöme än år 1890, men för tvenne, åren 1882 och 1884, är det detsamma, eller nära god. Äfven af de sex föregående år, för hvilka årsväxtberättelser, lika den närvarande, af Statistiska Centralbyrån utarbetats, eller åren 1874—1879, har intet att uppvisa bättre omdöme, och endast ett, året 1878, lika förmånligt.

Inom rikets olika län har, såsom af förut anförda sammandrag framgår, skörden varit bäst, eller mycket god, i Malmöhus och Skaraborgs län, sämst, eller medelmåttig, i Gotlands län. I allmänhet kan sägas, att skörden, om också förmånlig öfverallt, likväl visat sig hafva utfallit något bättre i rikets vstra än i dess östra delar, bättre sålunda i Jemtlands län än i Vesternorrlands, bättre i Kopparbergs län än i Gefleborgs, bättre i Vermlands och Skaraborgs län än i länen kring Mälaren, bättre i Elfsborgs, Göteborgs och Bohus samt Hallands län än i Småland och på Gotland, bättre slutligen i Malmöhus län än i Kristianstads.

II.

Quantitativ beräkning af uppgifterna om 1890 års skörd.

Till grund för den quantitativa skördeberäkningen läggas, enligt hvad redan förut blifvit anmärkt, dels hushållningssällskapens meddelanden om utsädesmängden, dels de för hvarje länsmansdistrikt insända uppgifterna om skördadt korntal.

De senaste uppgifter om utsädet, som föreligga för riket i dess helhet, förskrifva sig från år 1888. Dock kunna icke dessa obetingadt få begagnas för att angifva äfven 1890 års utsäde. Erfarenheten visar nemligen, att åtminstone i fråga om en del kulturväxter en ganska jemnt fortgående förändring med afseende på odlingens omfattning eger rum, och denna faktor måste äfven tagas med i beräkningen. För att närmare lära känna ifråga-

varande förhållande beträffande de senaste åren har, i likhet med hvad förut egt rum, nedanstående öfversigt upprättats:

Förändringar i utsädesmängden, i %.

Ökning +; minskning —.

	Från 1883 till 1884.	Från 1884 till 1885.	Från 1885 till 1886.	Från 1886 till 1887.	Från 1887 till 1888.
Hvete, höst-.....	+ 0.46	+ 2.12	+ 0.84	+ 1.43	+ 1.74
» vår-.....	+ 14.65	— 4.31	— 11.34	— 12.50	— 1.69
Råg, höst-.....	— 0.29	— 1.14	— 0.08	— 0.71	+ 2.03
» vår-.....	— 5.76	— 3.58	+ 2.06	— 7.73	+ 9.62
Korn.....	— 2.23	— 6.44	— 1.83	+ 1.48	— 0.02
Hafre.....	+ 2.24	+ 1.44	+ 0.50	+ 3.01	+ 2.39
Blandsäd.....	+ 7.32	+ 3.80	+ 0.11	+ 0.97	+ 1.26
Ärter.....	— 2.37	— 4.22	+ 0.85	— 1.77	— 3.94
Bönor.....	+ 9.29	— 10.11	+ 9.35	— 19.50	— 5.37
Vicker.....	+ 5.79	— 1.54	+ 5.11	+ 3.25	— 3.79
Bohvet.....	+ 6.92	— 19.96	— 22.66	+ 27.45	— 35.80
Raps.....	+ 190.62	— 69.11	+ 47.51	— 27.34	— 65.46
Potatis.....	— 3.49	+ 0.11	+ 4.94	+ 0.18	+ 0.99

Bland här uppräknade sädesslag visa *hösthvete*, *hafre* och *blandsäd* äfven denna gång en ständigt fortgående ökning med afseende på utsädet's mängd, hvadan en motsvarande ökning med stor sannolikhet har egt rum äfven för åren 1889 och 1890. Detsamma kan ock antagas i fråga om *potatis*, som för samtliga de fyra sista år, för hvilka utsädessiffror äro kända, visar höjning i dessa. Samma skäl, som här anförts för höjning af utsädet af *potatis*, förefinnes visserligen äfven för minskning i utsädet af *vårhvete*, men motväges dels deraf att ändringarne i utsädesmängderna af detta jemförelsevis mindre odlade sädesslag äro så skarpa och följaktligen mindre lätta att för kommande år beräkna, dels ock deraf att, när arealen af den odlade jorden för hvarje år ökas, sannolikheterna för att utsädesmängderna af en kulturväxt skola ökas äro större, än för att de skola minskas. På grund här af har ingen ändring egt rum i fråga om *vårhvete*. Ännu mindre kan detta ifrågasättas om öfriga växtslag. Statistiska Centralbyrån har sålunda denna gång ansett, att endast i fråga om *hösthvete*, *hafre*, *blandsäd* och *potatis* någon ändring af utsädesbeloppen är påkallad.

De i Hushållningssällskapens berättelser för dessa växtslag angifna utsäden för år 1888 hafva följaktligen blifvit ökade med två gånger det procenttal, som utgör medeltalet af tabellens siffror för de fem åren 1884—1888, eller för *hösthvete* med 2.64 %, för *hafre* med 3.83 %, för *blandsäd* med 5.38 % och för *potatis* med 1.09 %.

Med tillämpning af dessa allmänna grunder har en beräkning af 1890 års *utsädesbelopp* länsvis blifvit utförd, hvilken för hela riket gifvit följande tal:

Utsäde.

Hvete, höst-.....	169,363 hektoliter.
» vår-.....	16,602 »
Råg, höst-.....	1,004,625 »
» vår-.....	17,078 »
Korn.....	719,559 »
Hafre.....	3,458,409 »
Blandsäd.....	370,728 »

Sammandrag af årsväxtberättelserna år 1890.

Ärter.....	91,475 hektoliter.
Bönor.....	13,553 »
Vicker.....	68,414 »
Bohvet.....	416 »
Raps.....	15 »
Potatis.....	2,787,438 »

I de fall, då något sädesslag inom ett distrikt antingen helt och hållet eller delvis skördats som grönfoder, har, i likhet med föregående år, vederbörligt afdrag af utsäde gjorts, och har på grund här af totalutsädet minskats för korn till 715,961, för *hafre* till 3,430,742, för *blandsäd* till 365,538, för *ärter* till 87,999, för *bönor* till 13,445, för *vicker* till 45,358 och för *bohvet* till 379 hektoliter. Den såsom grönfoder skördade andelen af säden är, såsom här af synes, i det hela mycket obetydlig, utom i fråga om *vicker* (33.7 %) och *bohvet* (8.9 %). Den utgör nemligen för korn 0.5 %, för *hafre* 0.8 %, för *blandsäd* 1.4 %, för *ärter* 3.8 % och för *bönor* 0.8 %. För året anmärkningsvärdt är, att så stor del af *hafren* inom rikets nordligaste delar kunnat inbergas mogen, eller i Norrbottens län något mer än hälften af skörden. I fråga om de här ofvan angifna utsädesmängderna är dessutom att nämna, att, enär uppgifter om rapsskörden endast ingått från Malmöhus län, utsädet af *raps* inom detta län fått gälla för hela riket.

Uppgifterna om det skördade *korntalet* för hvarje särskildt slag af utsäde finnas sammanställda i bilagda **Tab. 1**, hvarjemte i **Tab. A** (sid. 10) dels meddelas motsvarande medeltal för skörden under de närmast förflutna tio åren, 1880—1889, dels ock angifves proportionen mellan dessa medeltalssiffror och de för året beräknade.

Då icke allenast här utan äfven på många andra ställen i sammandraget jemförelser ske med skörden under nyssnämnda tioårsperiod, torde böra erinras, att denna skörd, enligt de å sid. 8 anförda totalomdömena om densamma, för perioden i dess helhet endast obetydligt öfverstigit medelmåttan. Medeltalet af de särskilda tio skördeårens relativa värden blir nemligen 6.2. Detta i fråga om skörden af alla växtslag och för hela riket.

För de olika växtslagen betecknas, enligt **Tab. 1**, skörde-mängden år 1890 af följande korntal: *hösthvete* 7.63, *vårhvete* 6.13, *höstråg* 7.72, *våråg* 5.27, *korn* 7.92, *hafre* 7.51, *blandsäd* 8.85, *ärter* 6.23, *bönor* 5.84, *vicker* 6.76, *bohvet* 5.39, *raps* 105 och *potatis* 4.42.

Sammanställas växtslagen gruppvis och jemföras för dessa grupper korntalen år 1890 med motsvarande tal såväl för hela tioårsperioden 1880—1889 som för dess särskilda år, blir resultatet följande:

Medelkorntal.

	1890.	Medeltal 1880—1889.	D e r a f									
			1889.	1888.	1887.	1886.	1885.	1884.	1883.	1882.	1881.	1880.
Höstsäd	7.71	7.22	7.41	7.10	8.07	7.19	7.86	7.70	6.50	7.16	5.57	7.65
Vårsträsäd	7.67	6.52	5.59	6.89	6.52	6.45	5.85	6.78	6.50	7.37	6.43	6.83
Baljväxter	6.35	5.68	5.25	3.97	5.36	6.25	6.26	6.15	6.00	6.47	4.70	6.36
Potatis.....	4.42	7.19	9.13	5.51	8.42	6.99	7.05	6.88	6.91	5.04	7.39	8.55

Räknadt efter korntalet, har sålunda 1890 års skörd af samtliga sädesgrupper utfallit betydligt bättre, af *potatis* der-

emot mycket sämre än medelskörden för föregående tioårs-period. Och gäller enahanda omdöme, äfven om jemförelsen utsträcker till de år före 1880, för hvilka redogörelser lika den nu afgifna äro publicerade, eller åren 1874—1879, hvilkas års-växt betecknas af följande medelkorntal: höstsäd 7.09, vårsträ-säd 6.22, baljväxter 5.72 och potatis 6.87.

Utsträcker jemförelsen till de särskilda sädesslagen, visar sig, att af höstsäderna, hvilka under nyss omnämnda perioder gifvit den rikaste äringen år 1887 och den minsta år 1881, korntalet för hvetet under nio, men för rågen endast under två år af sexton varit högre än år 1890. Af vårsäderna, hvilka samtliga år 1874 visade sämsta skördeutfallet, hafva de för-nämsta, eller kornet, hafren och blandsäden, intet enda år in-bergats i så stor myckenhet, med hänseende till utsädet, som innevarande år, och äfven beträffande de för skörden i dess helhet mindre betydelsefulla sädesslagen vårhvete och varråg har korntalet varit rätt högt. Detsamma gäller äfven om balj-växterna, särskildt om vickern, hvars korntal intet år varit högre utom under år 1875, det för baljväxterna i allmänhet gynsammaste året, liksom år 1874 var det för dem oförmån-ligaste. Medan det utomordentligt rikliga utfallet af vårsädes-skörden är ett af de karakteristiska dragen af årets skörd, är den mycket dåliga potatisskörden ett annat. Intet enda af de

sexten år, hvarom här är fråga, hafva att för denna rotfrukt uppvisa ett så lågt korntal som det innevarande. Närmast komma åren 1879 med 5.02, 1882 med 5.04 och 1888 med 5.51. I särdeles skarp motsats står årets korntal till motsvarande för år 1889, som är det högsta af alla, och mer än dubbelt högre än för år 1890. Detta att mycket goda och mycket dåliga potatisår ofta följa omedelbart på hvarandra, har redan förut blifvit iakttaget.

Jemföres skörden inom de olika länen, enligt de i Tab. A derom meddelade uppgifter, visar sig:

att höstsäderna gifvit högre korntal än vanligt utom i rikets sydöstra del;

att af vårsäderna skörden af vårhvete och varråg utfallit mera ojemnt; men deremot af korn, hafre och blandsäd allestädes varit mera och oftast mycket mera gifvande än vanligt; undantag gör endast Gotlands län; i afseende på ett af de tre sädesslagen äfven Uppsala, Blekinge och Jemtlands län. Hafren, rikets hufvudsäde, har slagit särdeles rikligt till i de delar af landet, som för odlingen af detta sädesslag äro de viktigaste, eller bygden kring Venern. Anmärkas bör äfven det såväl relative som isyn-nerhet absolute höga korntalet för blandsäden i Malmöhus län, eller 10.54, hvarigenom, då här utsås omkring 29 % af detta sädesslag, rikskorntalet derfor blifvit högre än för både korn och hafre;

Tab. A. Jemförelse mellan 1890 års och 1880—1889 årens grödor, bestämda efter skördade korntalet af olika värtslag.

L ä n.	Medelkorntal 1880—1889.												1890 års korntal i procent af 1880—1889 årens medelkorntal.													
	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bohve.	Raps.	Potatis.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bohve.	Raps.	Potatis.
	Höst.	Vår.	Höst.	Vår.										Höst.	Vår.											
Stockholms län.....	7.30	6.29	7.11	6.23	7.00	6.95	7.19	6.55	6.18	6.32	—	—	6.76	108	97	112	106	100	108	108	103	107	126	—	—	49
Uppsala län.....	7.08	7.13	7.00	7.90	7.75	7.28	7.39	6.20	6.35	6.59	—	150	6.87	117	91	118	—	99	113	112	114	126	114	—	—	49
Södermanlands län.....	7.68	6.96	7.76	6.00	6.83	7.27	7.57	6.42	6.17	6.55	—	—	6.67	120	107	116	108	115	120	110	95	109	91	—	—	43
Östergötlands län.....	7.21	6.28	7.04	5.08	7.39	6.66	7.21	5.88	6.74	6.45	—	—	6.50	100	106	109	96	116	119	122	127	121	118	—	—	60
Jönköpings län.....	5.79	5.33	6.50	4.91	5.33	5.65	5.05	4.91	5.18	5.44	—	—	6.97	97	95	100	99	109	118	116	103	87	104	—	—	54
Kronobergs län.....	5.77	5.43	5.89	5.37	6.24	6.68	5.73	5.14	6.38	5.84	—	—	7.10	102	89	100	98	110	110	110	87	39	60	—	—	55
Kalmar län.....	6.22	5.85	5.96	4.81	5.73	6.06	5.75	5.06	5.55	5.80	4.86	—	5.86	99	91	95	98	114	105	104	117	150	111	111	—	64
Gotlands län.....	6.65	7.25	6.64	—	6.59	6.69	6.50	5.29	7.51	5.78	5.75	—	6.26	89	69	116	—	91	80	92	102	83	91	—	—	57
Blekinge län.....	6.76	5.70	5.98	5.18	6.45	6.59	6.31	5.78	6.62	5.63	3.84	—	6.94	112	104	121	107	119	92	108	108	98	120	286	—	73
Kristianstads län.....	7.99	5.56	7.26	4.83	7.35	7.49	7.72	5.66	7.38	5.06	4.88	—	7.30	96	108	102	103	113	111	117	84	73	88	101	—	68
Malmöhus län.....	8.72	8.70	8.67	5.10	8.94	9.15	9.27	6.35	5.68	5.75	5.19	107	7.96	93	85	103	92	114	117	114	111	117	115	121	98	72
Hallands län.....	7.23	5.61	7.37	4.90	6.37	6.74	6.18	5.66	4.83	5.88	5.76	—	7.48	105	97	109	107	118	126	117	116	144	109	89	—	64
Göteborgs och Bohus län.....	7.38	5.43	8.22	5.47	6.30	5.86	6.19	5.18	5.07	4.95	—	—	8.31	103	114	105	133	107	117	116	96	105	72	—	—	35
Elfsborgs län.....	7.13	5.99	7.28	6.09	5.51	5.41	5.74	5.44	6.63	5.28	—	—	7.80	113	105	108	99	110	125	116	114	107	122	—	—	38
Skaraborgs län.....	6.20	4.96	6.57	4.44	5.46	5.31	5.18	5.60	5.57	5.03	—	—	7.06	98	117	110	101	117	130	112	101	108	132	—	—	49
Värmlands län.....	5.97	5.57	7.39	5.32	5.17	5.39	4.90	4.82	—	4.51	—	—	7.34	118	97	111	—	108	121	102	106	—	155	—	—	70
Örebro län.....	7.69	5.41	7.73	5.68	6.80	6.94	7.05	6.40	6.12	6.10	—	—	7.35	107	109	105	88	100	115	108	54	100	80	—	—	46
Västmanlands län.....	7.49	8.45	7.49	—	6.89	7.10	6.94	6.54	6.51	6.72	—	—	7.26	109	83	118	—	107	115	113	77	88	105	—	—	53
Kopparbergs län.....	8.18	6.25	10.55	7.07	7.25	5.81	6.95	5.54	6.00	5.84	—	—	8.03	101	108	102	92	119	125	112	92	—	130	—	—	92
Gefleborgs län.....	8.02	6.96	8.57	5.47	7.48	7.39	7.43	5.74	6.91	6.04	—	—	7.86	136	103	124	151	106	117	112	117	89	117	—	—	86
Västernorrlands län.....	5.13	—	8.94	6.01	7.36	6.64	6.51	5.56	—	5.83	—	—	7.12	—	—	106	99	107	131	106	102	—	120	—	—	91
Jemtlands län.....	—	—	8.31	6.84	6.51	6.07	5.58	5.88	—	—	—	—	6.85	—	—	90	—	89	102	102	65	—	—	—	—	86
Vesterbottens län.....	—	—	8.07	5.96	5.96	6.34	6.77	4.33	—	—	—	—	8.19	—	—	122	115	124	124	108	—	—	—	—	—	104
Norrbottens län.....	—	—	13.17	7.00	6.52	7.82	6.83	—	—	—	—	—	9.02	—	—	137	143	129	137	—	—	—	—	—	—	77
Hela riket.....	7.45	5.82	7.19	5.21	7.21	6.34	7.51	5.91	5.38	5.86	5.19	107	7.19	102	105	107	101	110	118	118	105	109	115	104	98	61

att för *baljväxterna* korntalen äro i jämförelse med medeltalen högst i Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Malmöhus och Elfsborgs län, samt särskildt för vickern dessutom i Stockholms, Blekinge och några andra län;

att för *potatis* de relativa korntalen äro högst för länen norr om Dalelven, och dernäst för de tre sydligaste länen jemte Vermeland. Endast ett enda län, eller Vesterbottens, har högre korntal än medeltalet, alla de öfriga lägre, och lägst Göteborgs och Bohus län med endast 35 %, Elfsborgs län med 38 % och Södermanlands län med 43 % af 1880—1889 års medelkorntal.

Potatisens beskaffenhet kan dessutom enligt Tab. I betecknas såsom dålig och nästan öfverallt skadad af röta, i rikets nordligare delar något bättre. Den till beskaffenheten bästa potatisen har skördats i gränstrakterna mot Norge, nemligen i den nordligaste delen af Vermland, i Öster- och Vesterdalarne, Herjedalen, Jemtland och Lappland. Äfven i de norrländska kustlandskapen och i de lägre belägna delarne af Kopparbergs län träffas åtskilliga distrikt med god potatis, medan deremot söder om Dalelven knappt ett enda länsmansdistrikt finnes, hvarest potatisen icke i större eller mindre grad säges vara angripen af röta, vanligast torröta. Undantagsvis har någon särskild potatis-sort blifvit förskonad, sålunda allmänt den s. k. magnum bonum.

Af *öfriga rotfrukter* har skörderesultatet varit fullt medelmåttigt.

Lin och hampa hafva lemnat i frö 3·5 kornt och i taga en afkastning öfver medelmättan.

Höskörden från odlad jord har varit riklig och *höskörden från naturlig äng* god. Båda, synnerligast den förra, hafva, trots den flerstädes något regniga väderleken, i allmänhet blifvit välbergade.

Halmafkastningen af samtliga sädesslag kan i sin helhet anses hafva varit mycket riklig. Den är ock af god beskaffenhet.

I följd af den utmärkta vårsädesskörden lemnar *sädestillgången* ett betydligt öfverskott till försäljning.

Fodertillgången betecknas allestädes såsom mer eller mindre utöfver behovet. Efter ingen af alla de skördar, för hvilka redogöres i Statistiska Centralbyråns årsväxtberättelser, har i sjelfva verket behållningen af hö och halm varit så stor som efter den nu inhöstade, och detta oaktadt tillgången här af, på grund af den mycket dåliga foderskörden år 1889, var ytterst medtagen.

Förmånligt för årets skördeutfall har varit, att *bergningsvädret* varit gynnsamt.

I Tab. 2 meddelas resultaten af de verkställda kvantitativa beräkningarna af årets skörd. Enligt dessa visar densamma följande (å sid. 12 angifna) mått i hektoliter och tunnor, hvarmed sammanställas motsvarande siffror för nästföregående tio års medelskörd:

Tab. B. Sädesslagens medelvigt i kilogram för 1 hektoliter, åren 1880—1889 samt år 1890.

L ä n.	Hösthvete.		Vårhvete.		Höstråg.		Våråg.		Korn.		Hafre.		Blandsäd.		Ärter.		Bönor.		Vicker.	
	1880—1889.	1890.	1880—1889.	1890.	1880—1889.	1890.	1880—1889.	1890.	1880—1889.	1890.	1880—1889.	1890.	1880—1889.	1890.	1880—1889.	1890.	1880—1889.	1890.	1880—1889.	1890.
Stockholms län.....	78·9	78·2	73·2	1)75·5	71·3	71·2	69·4	1)65·0	65·3	65·2	49·3	50·2	57·7	57·9	81·1	79·8	82·5	77·3	74·2	75·6
Uppsala län.....	77·9	77·2	—	—	71·2	70·4	70·0	—	65·7	63·7	47·5	48·5	55·4	54·9	84·4	79·5	—	—	74·0	1)80·0
Södermanlands län.....	77·5	77·2	76·9	1)72·0	71·7	70·5	76·9	1)71·0	64·6	2)65·5	47·5	47·8	54·4	1)52·0	82·4	80·1	—	1)64·0	76·1	1)58·0
Östergötlands län.....	78·1	77·9	77·2	77·5	73·2	72·1	71·2	1)68·5	67·6	66·8	48·4	49·0	55·2	58·2	81·2	79·5	77·6	—	69·5	71·2
Jönköpings län.....	79·9	78·3	76·8	76·3	74·5	72·8	73·6	72·1	65·3	66·1	46·0	47·3	55·9	1)53·0	79·3	79·0	—	—	68·0	—
Kronobergs län.....	79·7	2)79·0	76·8	1)74·0	73·6	71·4	75·0	71·3	65·2	64·8	46·5	47·1	54·5	1)61·0	89·4	—	—	—	85·8	—
Kalmar län.....	79·7	76·8	76·4	75·6	73·7	71·9	71·0	—	68·2	69·4	47·2	46·5	58·7	2)54·0	81·8	79·7	76·3	—	69·0	2)79·8
Gotlands län.....	77·9	78·7	74·2	1)60·0	71·7	74·2	—	1)50·0	67·8	69·9	44·4	46·2	53·6	2)52·5	82·7	1)80·0	80·5	1)66·0	82·1	1)70·0
Blekinge län.....	77·1	75·3	71·8	—	72·5	70·3	66·9	1)65·5	65·9	2)63·5	46·9	39·9	54·2	—	81·0	1)78·5	—	—	81·0	—
Kristianstads län.....	77·2	75·5	68·2	1)72·5	72·6	72·6	70·4	71·6	62·2	64·3	47·3	46·8	54·0	54·5	75·7	81·4	97·5	—	80·9	78·7
Malmöhus län.....	79·9	77·8	—	—	75·1	73·8	66·9	—	66·7	67·1	50·9	50·6	58·2	57·0	79·8	79·6	81·2	—	79·1	1)82·0
Hallands län.....	78·5	76·7	71·6	73·3	73·8	74·0	68·2	1)68·0	64·9	67·0	48·7	50·1	54·0	—	79·6	1)79·0	81·8	1)87·5	80·0	—
Göteborgs och Bohus län...	77·0	76·2	73·9	80·2	72·9	72·7	71·0	1)69·5	63·8	63·6	48·1	48·7	53·4	53·2	68·8	79·5	74·5	79·0	71·7	2)80·5
Elfsborgs län.....	79·2	76·9	76·4	74·3	72·8	72·4	68·2	71·0	63·1	62·1	46·5	48·9	52·8	2)63·5	81·2	—	—	—	—	—
Skaraborgs län.....	78·8	77·4	80·1	76·6	73·7	73·3	73·3	2)65·8	66·6	67·0	47·4	50·0	56·1	2)58·8	77·6	80·0	65·8	—	70·4	68·5
Vermlands län.....	76·8	75·6	72·5	72·7	70·6	71·1	68·1	—	57·5	58·1	45·6	48·5	53·4	—	80·3	2)83·5	—	—	60·9	—
Örebro län.....	77·2	77·1	70·9	71·1	70·5	68·4	70·7	—	65·0	59·3	46·9	47·7	53·8	53·1	79·6	78·9	—	—	73·8	1)80·0
Vestmanlands län.....	77·8	76·9	—	—	71·2	70·7	—	—	63·0	63·8	47·0	49·2	52·5	54·0	78·6	79·0	—	—	71·8	77·1
Kopparbergs län.....	77·7	77·0	74·1	2)76·5	70·9	69·1	67·4	1)70·0	60·5	61·5	45·1	48·2	52·4	53·8	83·0	2)70·0	—	—	—	—
Gefleborgs län.....	78·0	1)75·0	72·0	1)80·0	69·7	70·3	61·1	—	60·7	61·7	46·3	48·9	53·4	53·5	77·4	73·3	—	—	89·3	—
Vesternorrlands län.....	—	—	—	—	70·3	67·5	64·7	1)66·0	60·1	54·4	44·4	43·4	51·4	1)50·0	76·1	—	—	—	—	—
Jemtlands län.....	—	—	—	—	66·3	66·0	71·3	—	55·7	56·9	43·1	42·4	48·3	47·4	68·6	2)71·8	—	—	—	—
Vesterbottens län.....	—	—	—	—	63·3	68·3	55·8	2)60·3	54·7	58·8	43·0	42·3	57·0	1)57·5	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens län.....	—	—	—	—	65·3	68·9	62·0	1)66·0	57·4	61·5	48·6	44·8	—	—	—	—	—	—	—	—
Hela riket	78·4	77·3	74·8	75·1	72·7	72·0	69·4	69·4	63·5	63·8	47·5	48·4	54·7	56·4	79·0	79·2	76·1	79·7	72·9	73·6

1) Blott en uppgift. — 2) Blott två uppgifter.

	Skörd 1890.		Medelskörd 1880—1889.	
	Hektoliter.	Tunnor.	Hektoliter.	Tunnor.
Höstsäd	9,049,600	5,488,270	8,345,700	5,061,380
Vårsträsäd	34,859,800	21,141,250	27,579,600	16,726,070
Baljväxter	932,900	565,770	933,600	566,200
Summa säd	44,842,300	27,195,290	36,858,900	22,353,650
Potatis	12,332,500	7,479,230	19,173,700	11,628,180

Innevarande års sädesskörd har alltså gifvit ej mindre än 7,983,400 hektoliter utöfver medelskörd 1880—1889. Medan, i runda tal räknadt, skördeutbytet af baljväxter blifvit detsamma, har höstsäden afkastat 704,000 och vårsträsäden 7,280,000 hektoliter mera än medelskörd. I detta sistnämnda överskott ingår hafren med nära 6,200,000 hektoliter, blandsäden med öfver 800,000 hektoliter och kornet med nära 300,000 hektoliter. Skörden af hafre är mer än 3,600,000 och skörden af blandsäd omkring 350,000 hektoliter utöfver de högsta hittills (år 1888) erhållna kvantiteterna af dessa sädesslag. Kornet har deremot flere gånger gifvit mer; men också är den areal, som till detta sädesslag användes, nu ej så stor som för tio år sedan. Hafre och blandsäd odlas deremot i allt större utsträckning, och detta har i sin mån bidragit till, att skördesiffrorna för dessa sädesslag blifvit så ovanligt höga.

En skarp motsats till sädesslagen bildar potatisen, i det att intet bland åren 1874—1889 deraf lemnat så ringa utbyte som det innevarande. Närmast komma åren 1879 med 13,200,700 och 1882 med 13,675,700 hektoliter. Utsädesarealen var dessa båda år ungefär lika stor som nu.

Med afseende på *spanmådens vikt* har, såsom af Tab. B (sid. 11) framgår, skörden i sin helhet så utfallit, att vårsäd och baljväxter af alla slag väga mer, höstsädena deremot mindre än under åren 1880—1889 i medeltal. Skilnaden i vikt för hvarje sädesslag framgår af följande öfversigt:

Sädesslagens medelvikt år 1890.

	Vikt. pr hl. Kg.	Vikt pr t.a. l. & q.	Vikt öfver (+) eller under (—) medelvigten 1880—1889		
			pr hl. Kg.	pr t.a. l. & q.	Procent.
Hvete, höst-	77.3	15: —	— 1.1	— 4	— 1
» vår-	75.1	14: 11	+ 0.3	+ 1	+ 0.3
Råg, höst-	72.0	13: 19	— 0.7	— 3	— 1
» vår-	69.4	13: 9	—	—	—
Korn	63.8	12: 7	+ 0.3	+ 1	+ 0.4
Hafre	48.4	9: 8	+ 0.9	+ 3	+ 2
Blandsäd	56.4	10: 19	+ 1.7	+ 7	+ 3
Ärter	79.2	15: 7	+ 0.2	+ 1	+ 0.3
Bönor	79.7	15: 9	+ 3.6	+ 14	+ 5
Vicker	73.6	14: 5	+ 0.7	+ 3	+ 1
Samtliga sädesslag	56.5	10: 19	— 0.6	— 2	— 1

Medelvigten af samtliga sädesslag såsom ett helt understiger sålunda motsvarande vikt för åren 1880—1889 med 0.6 kilogram på hektoliter, eller 2 skålpund på tunnan. Och ändock måste sädens vikt år 1890 anses vara förmånligare än under vanliga år, enär, såsom af ofvanstående öfversigt framgår, endast höst-hvete och höstråg gifvit något lägre vikt, alla öfriga sädesslag deremot högre vikt i år än åren 1880—1889. Att medelvigten å samtliga sädesslag såsom ett helt dock visar minus, förklaras deraf, att den relativt lättare vårsäden i år i ovanligt hög grad

ingår i den skördade sädeskvantiteten, och detta i så hög grad, att äfven om höstsädens vikt skulle varit lika mycket öfver medeltalet, som den nu är derunder, och sålunda alla sädesslag visat förmånligare vigtsiffror än vanligt, hela sädesskörd 1880 skulle visat undervigt på hektoliter eller tunnan.

Bland de särskilda länen äro, enligt Tab. B, de norrländska såsom alltid underlägsna de öfriga länen med afseende på sädesslagens vikt. Intet af länen visar för öfrigt i år några mera anmärkningsvärda olikheter med riksmedeltalet i fråga om höst-sädens vikt. Kornet har i de förmånliga bygderna för detta säde, eller i de skånska länen, Kalmar län och de norrländska länen gifvit bättre, och ofta mycket bättre kvalitet än vanligt, men de norrländska i och för sig låga vigtsiffrorna, som för detta säde äro af betydelse, åstadkomma, att slutresultatet för riket ej mycket skiljer sig från normala förhållanden. Å andra sidan inverka de fyra nordligaste länen lägre vigtsiffror för hafren nästan intet, då deras hela hafreskörd uppgår endast till omkring 1 % af hela rikets, och de oförmånliga siffrorna för sådana län som Kalmar och Kristianstads samt i all synnerhet Blekinge län uppvägas af de öfriga länen siffror, som bland annat äro vida högre än vanligt i de hafreodlande länen kring Venern. De höga riksmedel-talen för blandsäd och bönor bero hufvudsakligen af mer än vanligt gynsamma skördar i Östergötlands län, för det förra sädesslaget, och i Göteborgs och Bohus län, för det senare sädesslaget.

Bland de orsaker, som ä vissa trakter motverkat ett bättre skördeutfall, är rosten, som äfven i år har uppträdt, om ock dess härjningar icke synas hafva varit så svåra som år 1889. Det är framför allt hvetet, som denna gång varit angripet. Från nästan alla län, der detta sädesslag odlas, ingå uppgifter härom, dock vanligen endast från ett eller annat länsmansdistrikt. Mera utbredda tyckas härjningarna hafva varit endast inom Blekinge och Hallands län samt delar af de skånska länen; dernäst inom Kalmar, Östergötlands och Elfsborgs län. Hafren, som år 1889 var så starkt hemsökt af rost öfverallt i trakterna omkring Mellersta Sveriges stora insjöar, har i år varit temligen förskonad derifrån, utom i Blekinge län och i södra delen af Kalmar län.

Sammanställas de nyss angifna viktbestämmelserna med den beräknade skördemängden, erhållas följande uppgifter om *total-vigten* af de särskilda sädesslagen, hvartill för jämförelses skull fogats uppgifter om medelskörd 1880—1889:

	Sädens vikt.	
	1890.	Medelskörd 1880—1889.
	Kilogram.	Kilogram.
Hvete, höst-	99,910,000	91,932,000
» vår-	7,638,000	7,226,000
Råg, höst-	558,511,000	521,484,000
» vår-	6,246,000	5,996,000
Korn	361,899,000	342,475,000
Hafre	1,246,789,000	929,950,000
Blandsäd	182,488,000	132,669,000
Ärter	43,386,000	46,223,000
Bönor	6,256,000	6,735,000
Vicker	22,566,000	18,954,000
Summa	2,535,689,000	2,103,644,000

Endast för de jämförelsevis mindre betydande sädesslagen ärter och bönor är totalvigten lägre än medelskördens, men annars

högre. För samtliga sädesslag är öfvervigten för år 1890 ej mindre än 432 millioner kilogram, i rundt tal, eller något mer än 20 % öfver medeltalet. Hafren väger omkring 317 och bland-säden omkring 50 millioner kilogram mer än vanligt.

En följd af den utmärkta vårsädesskörden är, att densamma i fråga såväl om rymd som om vikt ingår i riksskörden med vida högre procenttal än annars, eller med de högsta hittills antecknade. Procenttalen äro följande:

	1890.		Medeltal 1880—1889.	
	Efter rymd.	Efter vikt.	Efter rymd.	Efter vikt.
Höstsäd	20.2 %	26.0 %	22.7 %	29.2 %
Vårsträsäd	77.7 %	71.2 %	74.8 %	67.4 %
Baljväxter	2.1 %	2.8 %	2.5 %	3.4 %
Summa	100 %	100 %	100 %	100 %

Vid försök att evalvera 1890 års skörd i *penningvärde* har Statistiska Centralbyrån gått till väga på samma sätt som de två senast förflutna åren. Till grund för beräkningarne med afseende på sädesskörden hafva sålunda lagts de prisuppgifter, som å börserna i Stockholm, Göteborg och Malmö noterats för särskilda slag af inhemsk säd under den senare hälften af oktober och den förra hälften af november månad innevarande år. Enligt dessa uppgifter blir såväl medelvärdet å 100 kilogram som totalvärdet af hvarje särskildt sädesslag följande:

Värdet af 1890 års sädesskörd.

Hvete.....	å 16.00 kr. för 100 kg. =	17.2 millioner kronor.
Råg.....	å 13.00 " " " " =	73.4 " "
Korn.....	å 11.65 " " " " =	42.2 " "
Hafre.....	å 9.00 " " " " =	112.2 " "
Blandsäd..	å 10.25 " " " " =	18.7 " "
Ärter.....	å 16.50 " " " " =	7.2 " "
Bönor.....	å 10.00 " " " " =	0.6 " "
Vicker.....	å 16.00 " " " " =	3.6 " "

Samtliga sädesslag å 10.85 kr. för 100 kg. = 275.1 millioner kronor.

Då en betydande del af den spannmål, som ej blifver föremål för försäljning å börserna, helt säkert är af sämre beskaffenhet och därför ej eger så högt penningvärde som den försälda varan, kunna nu angifna värden endast betraktas såsom maxima. Emedan felen härvid äro temligen desamma i fråga om de särskilda sädesslagen, torde emellertid sjelfva relationen mellan

dessa totalvärden kunna anses såsom exakt; och framgår då af ofvanstående öfersigt, att i hela värdet å sädesskörden hvetet ingår med 6.3 %, rågen med 26.7 %, kornet med 15.3 %, hafren med 40.8 %, blandsäden med 6.8 %, ärterna med 2.6 %, bönorna med 0.2 % och vickern med 1.3 %.

I jemförelse med föregående år har priset å höstsäd varit högre, å vårsäd deremot lägre. Till följd af de större kvantiteter, som inbergats af den sistnämnda, blir emellertid totalvärdet äfven af vårsädena högre i år än år 1889; och likaså i fråga om baljväxterna. Hela sädesskördens värde uppgår för i år till 275.1 millioner kronor, mot 222.9 millioner kronor år 1889. Hade sadespriserna i år varit desamma som år 1889, skulle värdet af årets skörd uppgått till 285.8 millioner kronor.

Utom för de särskilda sädesslagen har Statistiska Centralbyrån under de senaste åren sökt att åstadkomma en värdeberäkning äfven för potatisen, enär denna för vårt landbruk är af nästan lika stor betydelse som de förnämsta sädesslagen. Enligt i handeln gängse pris torde medelvärdet af denna rotfrukt för i år kunna sättas till 4.50 kronor för hektolitern (= 7.42 kr. för tunnan); då totalvärdet af årets potatisskörd skulle uppgå till något mer än 55 millioner kronor. I följd af skördens dåliga beskaffenhet gäller dock synnerligen här, att det angifna värdet endast kan betraktas som ett maximum.

Värdet af 1889 års potatisskörd uppskattades till nära 75 och af 1888 års skörd till något mer än 54 millioner kronor. Af dessa skördar var den förstnämnda den bästa hittills i Sverige inhöstade, den sistnämnda såväl till mängd som till beskaffenhet dålig, ehuru ej i lika hög grad som innevarande års potatisskörd. Den i förhållande till skördarnes mängd och beskaffenhet ringa skilnaden i totalvärdet för dessa trenne år beror naturligen derpå, att potatisen endast i ringa mån är föremål för något utbyte mellan Sverige och andra länder, så att landet här är hänvisadt nästan ensamt till sig sjelft, hvartill kommer, att denna vara ej gerna tål att förvaras från det ena året till det andra. En sämre skörd inom landet motväges därför af högre priser, och tvärtom.

Om 1890 års skörd visar ett mycket förmånligt värde, redan när betraktelsen inskränker sig till sädesslagen och potatisen, skulle detta i ännu högre grad hafva blifvit fallet, om en beräkning af foderskördens värde vore möjlig. Jemte den utmärkta vårsädesskörden och den dåliga potatisskörden har nemligen det rikliga utfallet af denna skörd varit kännetecknande för årsväxten innevarande år.

Stockholm den 20 november 1890.

Underdånigst

ELIS SIDENBLADH.

Edv. Söderberg.

Tab. 1.

Sammandrag af kronolänsmännens

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
L ä n.		Hvete.		Råg.		Korn.	Havre.	Blandad.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bohete.	Raps.	Potatis.	Potatisens beskaffenhet.	Skörd af öfriga rotfrukter.	Skörd af lin och hampa.	
		höst-	vår-	höst-	vår-												Frö: Korn-tal.	Spånadsämne.
		K o r n t a l.																
1	Stockholms stad ¹⁾	—	—	9·3	—	—	8·2	—	9·0	—	—	—	—	3·8	—	—	—	—
2	Stockholms län	7·90	6·10	7·93	6·63	7·01	7·49	7·75	6·76	6·63	7·97	—	—	3·28	Dålig, nästan öfverallt skadad af röta.	Fullt medelmåttig.	3·7	Nära god.
3	Uppsala län	8·25	6·50	8·24	—	7·68	8·21	8·29	7·06	8·03	7·52	—	—	3·38	Mycket angripen af torröta.	Fullt medelmåttig.	2·5	Öfver medelmåttan.
4	Södermanlands län	9·22	7·47	8·97	6·50	7·87	8·74	8·33	6·08	6·71	5·96	—	—	2·84	Dålig, öfverallt angripen af röta.	Medelmåttig.	3·0	Medelmåttig.
5	Östergötlands län	7·18	6·64	7·66	4·87	8·54	7·95	8·80	7·45	8·17	7·61	—	—	3·88	Dålig, skadad af röta.	Betydligt öfver medelmåttan.	3·0	Öfver medelmåttan.
6	Jönköpings län	5·62	5·09	6·47	4·84	5·81	6·67	5·88	5·07	4·50	5·65	—	—	3·77	I alla distrikt mer eller mindre angripen af torröta.	Knappt medelmåttig.	3·3	Öfver medelmåttan.
7	Kronobergs län	5·88	4·85	5·89	5·27	6·85	7·32	6·29	4·47	2·50	3·50	—	—	3·90	Dålig, mycket ofta angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	3·5	Öfver medelmåttan.
8	Kalmar län	6·13	5·34	5·67	4·73	6·54	6·35	5·99	5·93	8·33	6·46	5·41	—	3·75	Nästan öfverallt mycket angripen af torröta.	Öfver medelmåttan.	3·6	Betydligt öfver medelmåttan.
9	Gotlands län	5·91	5·00	7·71	5·00	6·02	5·36	5·99	5·39	6·25	5·24	—	—	3·59	I stor myckenhet angripen af röta.	Medelmåttig.	2·0	Nära medelmåttig.
10	Blekinge län	7·55	5·95	7·24	5·55	7·68	6·07	6·84	6·22	6·50	6·78	11·00	—	5·06	Dålig, mycket angripen af röta.	Fullt medelmåttig.	3·2	Öfver medelmåttan.
11	Kristianstads län	7·64	6·00	7·41	4·98	8·30	8·35	9·02	4·74	5·40	4·45	4·92	—	5·00	Dålig, ofta skadad af röta.	Fullt medelmåttig.	3·4	Fullt medelmåttig.
12	Malmöhus län	8·09	7·42	8·93	4·70	10·23	10·68	10·54	7·06	6·64	6·63	6·27	105	5·74	Mindre god, betydligt angripen af torröta.	Öfver medelmåttan.	3·2	Fullt medelmåttig.
13	Hallands län	7·57	5·46	8·00	5·25	7·53	8·51	7·24	6·57	6·97	6·38	5·12	—	4·81	Till mycket stor del angripen af röta.	Fullt medelmåttig.	6·0	Nära god.
14	Göteborgs o. Bohus län	7·61	6·20	8·64	7·25	6·77	6·83	7·18	4·97	5·34	3·58	—	—	2·94	Småväxt, mycket angripen af röta.	Fullt medelmåttig.	4·1	Öfver medelmåttan.
15	Elfsborgs län	8·07	6·31	7·89	6·03	6·07	6·76	6·68	6·18	7·08	6·44	—	—	2·96	Dålig, ofta småväxt, allmänt angripen af torröta.	Nära medelmåttig.	4·0	Öfver medelmåttan.
16	Skaraborgs län	6·07	5·78	7·24	4·48	6·38	6·89	5·80	5·67	6·01	6·63	—	—	3·45	Småväxt, dålig, mycket angripen af röta.	Under medelmåttan.	3·0	Medelmåttig.
17	Vermlands län	7·04	5·38	8·20	—	5·58	6·63	4·99	5·09	—	7·00	—	—	5·14	Delvis angripen af röta, utom i de nordligaste distrikten.	Medelmåttig.	3·7	Fullt medelmåttig.
18	Örebro län	8·26	5·91	8·08	5·00	6·81	7·95	7·64	3·44	6·13	4·88	—	—	3·38	Dålig, mycket angripen af torröta.	I det närmaste medelmåttig.	2·4	Medelmåttig.
19	Västmanlands län	8·20	7·00	8·81	—	7·34	8·18	7·85	5·04	5·75	7·04	—	—	3·82	Dålig, öfverallt mer eller mindre angripen af röta.	Medelmåttig.	3·7	Medelmåttig.
20	Kopparbergs län	8·28	6·73	10·79	6·50	8·62	7·26	7·81	5·07	—	7·59	—	—	7·39	I Öster- och Vesterdalarne i allmänhet god, i öfriga delar af länet i allmänhet delvis angripen af torröta.	Medelmåttig.	2·7	Öfver medelmåttan.
21	Gefleborgs län	10·88	7·17	10·66	8·25	7·93	8·61	8·32	6·73	6·13	7·07	—	—	6·73	I några få distrikt god, i allmänhet mer eller mindre angripen af röta.	Nära god.	4·0	Nära god.
22	Vesternorrlands län	—	—	9·46	5·95	7·86	8·70	6·93	5·66	—	7·00	—	—	6·51	I en tredjedel af distrikten öfver hufvud god, i de öfriga mer eller mindre skadad af röta.	Öfver medelmåttan.	—	Medelmåttig.
23	Jemtlands län	—	—	7·61	—	5·79	6·21	5·67	3·83	—	—	—	—	5·92	I allmänhet god eller någorlunda god.	Medelmåttig.	—	—
24	Vesterbottens län	—	—	9·86	6·83	7·37	7·84	7·30	—	—	—	—	—	8·48	Någorlunda god, mångenstädes dock angripen af torröta.	Öfver medelmåttan.	4·0	Betydligt öfver medelmåttan.
25	Norrbottens län	—	—	17·99	10·00	8·40	10·70	—	—	—	—	—	—	6·99	I allmänhet skadad af röta, i Lappmarkerna flerstädes god.	Medelmåttig.	—	God.
Hela riket		7·63	6·13	7·72	5·27	7·92	7·51	8·85	6·23	5·84	6·76	5·39	105	4·42	Dålig och nästan öfverallt skadad af röta; i rikets nordligare delar något bättre.	Fullt medelmåttig.	3·5	Öfver medelmåttan.

¹⁾ Kornalet är för Stockholms stad beräknadt efter de från kringliggande länsmansdistrikt uppgifna.

rapporter om skörden år 1890.

19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	
Höskörden		Halmafkastningen.		Sädestillgången.	Fodertillgången.	Bergningsvädrets beskaffenhet.	
från odlad jord.	från naturlig äng.	Höstsädes-	Vårsädes-				
Ovanligt riklig.	Mycket god.	Riklig.		Mer än tillräcklig.	Betydligt öfverskott öfver behovet.	I allmänhet temligen gynsamt.	1
Riklig.	Nära god.	Riklig.		Mycket utöfver länets behof.	Ej obetydligt till försäljning.	I allmänhet gynsamt.	2
Särdeles riklig.	Mycket god.	Särdeles riklig.		Betydligt till afsalu.	Mycket öfver länets behof.	I allmänhet gynsamt.	3
Ymnig.	Särdeles riklig.	Särdeles riklig.		Lemnar stort öfverskott.	Mycket utöfver det egna behovet.	Godt.	4
Mycket god.	Mycket god.	Riklig.		Betydligt öfverskott till försäljning.	Mer än tillräcklig.	Mycket godt.	5
God.	Mycket god.	Riklig.		Fullt tillräcklig.	Mer än tillräcklig.	Godt.	6
Synnerligen riklig.	Riklig.	Riklig.		Ej obetydligt till afsalu.	Lemnar betydligt öfverskott.	Godt.	7
Nära god.	God.	Nära god.	Öfver medelmåttan.	Öfverskott, utom af hafre.	Fullt tillräcklig.	Godt.	8
Riklig.	Nära god.	Mycket god.		Utöfver behovet.	Mer än tillräcklig.	Godt.	9
Mycket god.	Nära god.	Riklig.		Betydligt öfverskott till försäljning.	Mer än tillräcklig.	Godt.	10
Riklig.	Mycket god.	Ovanligt riklig.		Större öfverskott än vanligt.	Riklig.	Mycket gynsamt.	11
Mycket god.	Mycket god.	Riklig.		Mycket till afsalu.	Riklig.	Mycket gynsamt.	12
Mycket god.	Särdeles god.	Särdeles riklig.		Betydligt öfverskott.	Mer än tillräcklig.	Någorlunda gynsamt.	13
Riklig.	Riklig.	Särdeles riklig.		Mycket stort öfverskott af vårsäd.	Betydligt utöfver det egna behovet.	I det hela gynsamt.	14
Riklig.	Mycket god.	Riklig.		Mycket stort öfverskott till försäljning.	Betydligt utöfver det egna behovet.	I allmänhet gynsamt.	15
God.	God.	Mycket god.		Lemnar i allmänhet öfverskott.	Öfverstiger behovet.	Godt.	16
Mycket god.	Öfver medelmåttan.	Riklig.		Betydligt med hafre till försäljning, i Bergslagen otillräckligt af höstsäd.	Utöfver behovet, utom i Bergslagen.	Temligen gynsamt.	17
Ymnig.	Synnerligen god.	Mycket riklig.		Lemnar öfverskott till försäljning.	Betydligt öfver behovet.	Gynsamt.	18
Nära god.	Nära god.	Mycket god.		Tillräcklig för den lägre, men ej för den öfre delen af länet.	Mer än tillräcklig.	Mycket gynsamt.	19
Nära god.	Fullt medelmåttig.	Riklig.		Otillräcklig af höstsäd, fullt tillräcklig af vårsäd.	Fullt tillräcklig.	Mycket gynsamt.	20
Riklig.	Nära god.	Mycket god.		För den jordbrukande befolkningen fullt tillräcklig.	Mer än tillräcklig.	I allmänhet gynsamt.	21
Ymnig.	Riklig.	Särdeles riklig.		Otillräcklig.	Betydligt öfverskott.	I den lägre belägna delen af länet gynsamt, i den högre belägna delen ogynsamt.	22
Riklig.	Nära god.	Mycket riklig.		Utom i Lappmarken fullt tillräcklig för den jordbrukande befolkningen.	Mer än tillräcklig.	Särdeles gynsamt.	23
Synnerligen god.	Öfver medelmåttan.	Riklig.		För den jordbrukande befolkningen nära tillräcklig.	Fullt tillräcklig.	I Lappmarken ogynsamt, i det nedre landet bättre.	24
Riklig.	God.	Mycket riklig.		Betydligt öfverskott till försäljning.	Allstädes mer eller mindre utöfver behovet.	Gynsamt.	25

Tab. 2.

Beräknad skörd af säd och potatis år 1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
L ä n.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bo- hvete.	Raps.	Potatis.
	Höst-.	Vår-.	Höst-.	Vår-.									
	H e k t o l i t e r.												
Stockholms stad	—	—	100	—	—	700	—	100	—	—	—	—	1,200
Stockholms län	114,300	—	404,800	—	145,800	845,000	¹⁾ 158,600	67,800	¹⁾ 5,500	¹⁾ 26,100	—	—	361,600
Uppsala län	129,000	600	382,700	—	281,600	¹⁾ 689,300	158,000	¹⁾ 54,200	¹⁾ 3,200	¹⁾ 15,800	—	—	252,700
Södermanlands län	125,300	5,600	432,600	600	83,400	1,221,200	69,500	39,500	1,200	¹⁾ 27,500	—	—	212,800
Östergötlands län	115,000	28,000	581,200	900	273,700	1,516,000	¹⁾ 734,500	¹⁾ 87,300	2,900	¹⁾ 93,500	—	—	565,800
Jönköpings län	6,200	2,800	320,700	4,100	89,500	1,548,400	39,700	8,100	—	¹⁾ 3,300	—	—	478,300
Kronobergs län	100	200	241,500	8,100	216,000	1,082,100	10,100	100	—	¹⁾ 800	—	—	594,100
Kalmar län	44,200	3,600	490,300	1,500	292,100	1,010,300	¹⁾ 13,100	15,300	100	¹⁾ 9,600	200	—	684,900
Gotlands län	63,900	²⁾	243,500	100	178,100	37,600	24,000	6,400	—	¹⁾ 200	—	—	204,700
Blekinge län	23,500	800	301,800	15,900	87,300	436,300	¹⁾ 30,200	6,400	100	¹⁾ 22,500	²⁾	—	801,800
Kristianstads län	102,600	700	610,800	24,500	401,500	1,173,500	¹⁾ 452,800	¹⁾ 21,000	¹⁾ 3,000	¹⁾ 10,100	¹⁾ 800	—	1,405,900
Malmöhus län	279,000	500	778,200	1,000	1,392,400	2,038,400	1,123,400	¹⁾ 97,000	1,100	¹⁾ 38,200	500	1,600	1,283,000
Hallands län	27,500	14,200	322,300	11,600	101,600	1,480,900	¹⁾ 75,500	4,400	9,700	¹⁾ 2,900	¹⁾ 400	—	405,700
Göteborgs och Bohus län ...	12,700	5,300	206,500	900	118,500	1,246,200	25,800	¹⁾ 8,200	47,300	¹⁾ 2,800	—	—	259,600
Elfsborgs län	14,400	17,200	354,100	13,000	55,300	2,540,900	¹⁾ 29,600	¹⁾ 19,500	2,100	¹⁾ 6,400	—	—	518,900
Skaraborgs län	86,200	5,600	747,200	5,200	87,300	¹⁾ 3,277,500	¹⁾ 32,500	¹⁾ 43,600	600	¹⁾ 25,900	—	—	809,000
Vernlands län	9,000	5,100	351,000	—	¹⁾ 24,400	¹⁾ 1,482,800	¹⁾ 15,100	8,400	—	¹⁾ 1,600	—	—	593,400
Örebro län	50,700	7,700	285,700	500	49,800	1,368,100	23,100	¹⁾ 9,500	1,500	¹⁾ 5,300	—	—	352,300
Vestmanlands län	82,000	500	341,700	—	87,900	1,119,900	12,900	¹⁾ 24,000	—	¹⁾ 10,100	—	—	234,200
Kopparbergs län	5,300	2,600	214,200	—	98,000	¹⁾ 889,300	¹⁾ 140,800	9,400	—	¹⁾ 2,500	—	—	566,100
Gefleborgs län	1,600	700	78,100	700	¹⁾ 258,900	¹⁾ 496,100	¹⁾ 40,800	9,300	200	¹⁾ 1,000	—	—	563,100
Vesternorrlands län	—	—	35,800	500	¹⁾ 419,400	¹⁾ 156,000	17,100	¹⁾ 3,500	—	¹⁾ 500	—	—	463,900
Jemtlands län	—	—	10,800	—	¹⁾ 143,600	¹⁾ 29,500	¹⁾ 4,000	¹⁾ 4,800	—	—	—	—	309,400
Vesterbottens län	—	—	6,700	800	326,000	¹⁾ 27,700	¹⁾ 4,500	—	—	—	—	—	259,300
Norrbottnens län	—	—	14,800	100	460,300	¹⁾ 46,400	—	—	—	—	—	—	150,800
Rikets skörd år 1890 i hektol.	1,292,500	101,700	7,757,100	90,000	¹⁾ 5,672,400	¹⁾ 25,760,100	¹⁾ 3,235,000	¹⁾ 547,800	¹⁾ 78,500	¹⁾ 306,600	¹⁾ 1,900	1,600	12,332,500
„ „ „ i tunnor	783,860	61,680	4,704,410	54,580	3,440,110	15,622,600	1,962,280	332,220	47,610	185,940	1,150	970	7,479,230
Medelskörd åren 1880—1889 i hektoliter	1,172,600	96,600	7,173,100	86,400	5,393,300	19,577,900	2,425,400	585,100	88,500	260,000	3,200	5,000	19,173,700
i tunnor	711,120	58,600	4,350,260	52,380	3,270,840	11,873,310	1,470,940	354,850	53,680	157,670	1,930	3,040	11,628,180

¹⁾ Dessutom grönfoder.²⁾ Skörd angifven, men enligt beräkning icke uppgående till 50 hl. och därför här utesluten.

R é s u m é.

Les renseignements annuels sur les faits de la statistique agricole en Suède sont fournis par deux méthodes. Les Sociétés agricoles des provinces publient (depuis 1865) des chiffres directement reçus des cultivateurs, entre autres sur la quantité de la semence ainsi que sur celle de la récolte; cette méthode est la plus ancienne des deux, mais on n'en peut publier les résultats qu'après l'expiration d'un an ou plus. A cause de cela nous avons introduit, depuis 1874, une autre méthode donnant des renseignements immédiatement après la fin de la récolte, bien qu'en chiffres approximatifs. Le calcul se fait de la manière suivante: la quantité ensemencée étant connue par les publications des Sociétés agricoles et les corrections nécessaires y ayant été apportées, on n'a eu besoin que de demander une appréciation des multiples des grains récoltés dans chaque bailliage (au nombre de 525). Ces chiffres approximatifs, multipliés par la quantité de la semence, donnent les chiffres de la récolte.

C'est par la combinaison des résultats de cette dernière méthode avec les rapports des préfets des provinces qu'on a pu dresser la présente relation, — la dix-septième de la série.

La récolte de 1890, d'après les rapports des préfets, a été censée *presque bonne*. Les quantités moissonnées d'avoine, de méteil et de fourrage de toute espèce ont été extrêmement grandes et la qualité très satisfaisante. Des pommes de terre, au contraire, et la quantité et la qualité ont été très mauvaises.

Le tableau 1 résume les multiples des grains divers par provinces: col. 2 froment d'hiver, col. 3 froment d'été, col. 4 seigle d'hiver, col. 5 seigle d'été, col. 6 orge, col. 7 avoine, col. 8 méteil, col. 9 pois, col. 10 fèves, col. 11 vesces, col. 12 sarrasin, col. 13 colza, col. 14 pommes de terre. Les autres colonnes (15—25) contiennent les appréciations sur la récolte de lin, de fourrage etc.

Le tableau 2 donne les quantités calculées de la récolte. Pour faciliter la comparaison, nous ajoutons aussi la moyenne des dix années précédentes:

Récolte.	1890.	Moy. de 1880—1889.
	Hectolitres.	Hectolitres.
Froment (col. 2 et 3)	1,394,200.	1,269,200.
Seigle (col. 4 et 5)	7,847,100.	7,259,500.
Orge (col. 6)	5,672,400.	5,393,300.
Avoine (col. 7)	25,760,100.	19,577,900.

Récolte.	1890.	Moy. de 1880—1889.
	Hectolitres.	Hectolitres.
Méteil (col. 8)	3,235,600.	2,425,400.
Pois (col. 9)	547,800.	585,100.
Fèves (col. 10)	78,500.	88,500.
Vesces (col. 11)	306,600.	260,000.
Pommes de terre (col. 14)	12,332,500.	19,173,700.

Le tableau A contient, en pour-cent des grains récoltés, les relations entre la récolte de 1890 et la moyenne des années 1880—1889.

Les données sur le poids moyen des céréales récoltées sont comprises dans le tableau B. Voici le poids par hectolitre:

	1890.	Moy. de 1880—1889.
de froment d'hiver	77·3 kilogr.	78·4 kilogr.
» seigle d'hiver	72·0 »	72·7 »
» orge	63·8 »	63·5 »
» avoine	48·4 »	47·5 »
» méteil	56·4 »	54·7 »
» pois	79·2 »	79·0 »
» fèves	79·7 »	76·1 »
» vesces	73·6 »	72·9 »

Le poids total de tous les blés et légumineuses récoltés en 1890 a été de 2,536 mill. de kilogr. (voir tabl., pag. 12); la moyenne de 1880—1889 représente 2,104 mill. de kilogr.

D'après les prix de bourse actuels, la récolte des céréales de l'année peut être évaluée comme suit: froment 24, seigle 102, orge 58, avoine 156, méteil 26, légumineuses 16 millions de francs; c'est à dire en tout 382 millions de francs. Cette somme est pourtant en vérité trop haute, parce que la qualité du blé vendu à la bourse est naturellement meilleure que celle du blé qui n'est pas exposé en vente. La récolte des pommes de terre aurait, d'après le prix de marché actuel, une valeur totale de 77 millions de francs, mais ce prix doit, à plus grande raison que le prix sus-indiqué du blé, être considéré seulement comme un maximum.

